

## **UCHWAŁA NR XIV/69/2019**

### **RADY GMINY KOTLIN**

z dnia 28 listopada 2019 r.

#### **w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 -2022**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019r., poz. 506, ze zm.) oraz art.176 pkt 1, art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r., poz.1111, ze zm.) uchwala się, co następuje:

**§ 1.** Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kotlin w latach 2020 – 2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kotlin.

**§ 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady  
Czesław Moch

**U Z A S A D N I E N I E**  
**do UCHWAŁY NR XIV/69/2019**  
**RADY GMINY KOTLIN**

z dnia 28 listopada 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022**

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowanie i realizacja 3 letnich programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy.

Gminne programy wspierania rodziny zgodnie z art. 179 w/w ustawy uchwała rada gminy.

Z tych względów podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

# **GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KOTLIN W LATACH 2020 - 2022**

## **I. WPROWADZENIE**

Dla dobra rodziny, które jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tym przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie kiedy pojawiają się problemy.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kotlin zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019r., poz.1111 ze zm.) – dalej u.w.r.s.z. zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust.3 i art. 12 u.w.r.s.z. Bardzo ważne jest, iż rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga

szkolnego, z policji czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższej rodziny.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy.

**1. Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:**

- Ustawa z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019r., poz. 1111 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz. 1508 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2010r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390 ze zm.);

**2. Podstawa prawna działań:** artykuł 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 u.w.r.s.z.

**II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej.**

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Kotlin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane będące w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabeli nr 1.

Z posiadanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotlinie wynika, że na dzień 31 grudnia 2018r. Gmina Kotlin liczyła 7385 mieszkańców (obecnie 74267).

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin pokazuje tabela nr 1.

**Tabela nr 2.**

| <b>Występujący problem</b>                                         | <b>Liczba środowisk</b> |
|--------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Ubóstwo                                                            | 140                     |
| Bezrobocie                                                         | 53                      |
| Długotrwała lub ciężka choroba                                     | 194                     |
| Niepełnosprawność                                                  | 79                      |
| Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych-rodzina niepełna    | 50                      |
| Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych-r. wielodzietna     | 56                      |
| Alkoholizm/problem alkoholowy                                      | 41                      |
| Narkomania                                                         | 0                       |
| Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego | 2                       |
| Zdarzenia losowe                                                   | 0                       |

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność pozostają jako główne powody destabilizujące osoby i środowiska rodzinne. Inne powody deficytów to m.in.: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (rodzina niepełna, rodzina wielodzietna), ubóstwo czy alkoholizm. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotlinie wynika, że 4 dzieci z terenu Gminy Kotlin umieszczono w rodzinach zastępczych, a 4 dzieci w domu dziecka.

### **III. Czas realizacji programu.**

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2020 -2022

### **IV. Odbiorcy programu**

Odbiorcami Programu są:

- 1/Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2/ Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3/ Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

### **V. Cele główne i szczegółowe**

- **Cel główny programu:**

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Kotlin w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

**\*Cele szczegółowe to:**

- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny;
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

**VI. Przewidywane efekty realizacji Programu**

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny.

**VII. Realizator Programu:**

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotlinie w partnerstwie z:

- placówkami oświatowymi z terenu Gminy Kotlin,
- Urzędem Gminy w Kotlinie,
- Policją,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarocinie,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jarocinie,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Jarocinie,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Jarocinie,

- Kuratorami Sądowymi,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- organizacjami pozarządowymi .

#### **VIII. Zadania w zakresie wspierania rodziny**

| <b>L.p.</b> | <b>Nazwa zadania</b>                                                                                                                                      | <b>Partnerzy w realizacji zadania</b>               |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>1.</b>   | Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny                                                                          | OPS Kotlin                                          |
| <b>2.</b>   | Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego - psycholog, prawnik                                                                                | OPS Kotlin, GKRPA Kotlin, OIK Jarocin               |
| <b>3.</b>   | Współpraca i wymiana informacji ze świetlicami środowiskowymi w Kotlinie i Woli Książęcej                                                                 | OPS Kotlin, świetlice środowiskowe,                 |
| <b>4.</b>   | Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art.29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające | OPS Kotlin, Urząd Gminy Kotlin                      |
| <b>5.</b>   | Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej                                                                                                    | OPS Kotlin                                          |
| <b>6.</b>   | Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej                                                                                       | OPS Kotlin                                          |
| <b>7.</b>   | Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka                                                                                                 | OPS Kotlin                                          |
| <b>8.</b>   | Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka                                                                                                 | OPS Kotlin                                          |
| <b>9.</b>   | Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym                                                                                   | OPS Kotlin                                          |
| <b>10</b>   | Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawianie potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy        | OPS Kotlin                                          |
| <b>11.</b>  | Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej          | OPS Kotlin, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, OIK |

**Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:**

#### **Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny. Wsparcie Interdyscyplinarne.**

W pracy z rodziną ważna jest profilaktyka. Zakłada się zatem kluczową rolę asystenta rodziny, którego zadania będą polegały na:

- 1)** opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

- 2) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 6) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 7) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 8) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 9) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 10) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 12) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13) prowadzenie dokumentacji dotyczących pracy z rodziną;
- 14) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny;
- 15) sporządzanie, na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- 16) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 17) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną; wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Praca asystenta rodziny będzie również polegała na inicjowaniu i rekomendowaniu zadań zespołowych, w skład których wchodzić będą m.in.: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca asystenta rodziny lub zespołu powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów środowiska rodzinnego, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

#### **Poradnictwo specjalistyczne.**

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia

rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to możliwe, praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie.

#### **Pomoc w formie rodzin wspierających.**

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zmiana rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

#### **Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.**

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub domu dziecka gmina właściwa ze wzgl. na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

#### **IX. Źródła finansowania Programu:**

1. Środki własne Gminy.
2. Dotacje budżetu państwa.
3. Środki pozabudżetowe.

#### **X. Monitoring i ewaluacja.**

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu polega na bieżącym analizowaniu oraz corocznym porównywaniu wartości określonych w Tabeli 1 i 2 oraz danych dotyczących przemocy w rodzinie, umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania, czy należy je wzmocnić, czy też zmodyfikować.

## **XI. UWAGI KOŃCOWE**

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2020 jest stworzenie optymalnych warunków do opieki i wychowania dzieci w rodzinie naturalnej. By to się udało niezbędna jest współpraca instytucji, placówek oraz różnych organizacji wspierających rodzinę w sytuacji kryzysu. Dzięki temu oraz przy aktywnej współpracy rodzin założenia płynące z ustawy mają szansę zostać zrealizowane.

Działania wynikające z realizacji Programu będą koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotlinie.

Monitoring Programu będzie przebiegał na bieżąco i polegał będzie na zebraniu i ocenie zebranych danych pod kątem realizacji wyznaczonych celów.

W terminie do 31 marca każdego roku Ośrodek sporządzi sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.